שלא ישהו קרבנותיהן. מע"ג דמגלחת דמזיר לא מעכבא [ב] מכל מקום רגיל הוא לגלח דמזה ולגלוח שערו תחת הדוד: **בשחל שמיני בשבת.** כגון שמע שמועה בשבת דקבורתו לא היה בשבת וכירושלמי מוקי לה כשגררתו חיה ומתיישנו לבקש דמוען ולו משעה שנתייאשו: **ותנא** דידן סבר לה כרבנן. ומיהו להקשות מ"מ יגלח ע"מ כמו חל שבעה שלו בערב שבת ערב הרגל דשרו רבנן לגלח ומע"ג לית להו מלקת היום כיוון בתגילות דהסח נפשם התגילות קודס יו"ט מע"ג דמגלח קודם שנפלס דהא ליכא להו מלקת היום ככולו בתגילות והכא מיהא ליכא להו משום ככוד יו"ט דלשבת (יומא דף ו:) נזד ובזה דהויא מלקת היום ככולו אבל כשיש עדיין ימי תגילות לא אבל תימה [ג] דהיכי אסרינן מהאי דלא תני תגי מתניתין התבל והכהן מותרים לגלח משום דליכא ליה פנאי והא מיבעיא לעיל (דף ל.) בתבדה לו תגידה ולא פשיט מדלא תני לה [ד] דהיכא למימר תנא ושייר כמו כן הני תני ושייר ויש לומר כיון דלשבת פלוגתא דתנא שמוע ורבנן בתבל ליכא בהכן נמי פליגי: **ואת אומרת אבל אסור בתבבוסת.** ומ"ת פשיטא דהא אפי' שאר מלאכות אסור ו"ל משום דקתני לקמן (דף כמ.) אלו דבריס שאבל אסור בהן ולא קתני תבבוסת אי נמי תבבוסת [ה] (חייב) קאמר:

ס"ג **ושמואל** אמר הלכה בר' יוסי בזו ובזו דאמר שמואל הלכה בדברי המיקל באבל. ומ"ת בעירובין (דף מו. ושם) לאמר [ו] שמואל הלכה כדברי המיקל בעירוב ואמר נמי הלכה כרבי יוחנן בן נורי ומקשה התס תרתי למה לי [ז] כו' ו"ל לאפוקי הכא מדעולא ומ"ת וכיון דאית ליה לשמואל כרבי יהודה ור' יוסי הלכה כרבי יוסי כדאמרינן פרק מי שהוליאוהו (שם:) למה ליה למימר הכא הלכה כרבי יוסי ו"ל לאפוקי מדעולא ומעולא לא קשיא מידי מהתס דהיכא דאמר אמר כדאמר התס:

ומיפתייעא

בימי אבלן והתניא אסורים אמר רב חסדא אמר רב שילא [ח] כי תניא הכא מותרין בשתכפוהו אבליו אי בשתכפוהו אבליו מאי איריא כל אלו שאמרו אפי' כולי עלמא נמי דתניא [ט] תכפוהו אבליו זה אחר זה הכביד שערו מיקל בתער [י] ומכבס כסותו במים הא אתמר עלה אמר רב חסדא [כ] בתער ולא במספרים [ל] במים ולא בנתר ולא באהל אמר רב חסדא זאת אומרת [מ] אבל אסור בתכבוסת ת"ר [נ] כשם שאמרו אסור לגלח במועד כך אסור ליטול צפורנים במועד דברי ר' יהודה [ס] ורבי יוסי מתיר וכשם שאמרו אבל אסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול צפורנים בימי אבלו דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר אמר עולא הלכה כרבי יהודה באבל והלכה כרבי יוסי במועד שמואל אמר הלכה

פרקים. כשלשה רגלים כל המשמרות שוים אלמי כמלן דלא שליס משמרתו דמי ועדיין יש לו חלק בלימורי רגלים ולא שליס משמרתו בכל הרגל להכי לימו מגלח ברגל כדתנן מנשי משמר מסורין לגלח: **ופנא ברא.** לאמר מותרין לגלח: **אע"ג דשייך בהנך משמרות.** [שליס] עיקר משמרתו דידיה להכי מותר בגילוח: **הא אמר עלה.** הא דתני תכפוהו אבליו מיקל בתער ולא במספריס וקאמר דכל הני שמותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלו כשתכפוהו אבליו ומגלח במספריס: **ואם תומרם.** מדתני תכפוהו אבליו מכבס כסותו משמע דשאר אבל אסור בתבבוסת: הלכה

ט) **ואחתיה בי קברי.** תקע בתוך הכל ולא ישמעו: **בי קברי.** דלא שכיחי תמן לישני: **וקרי ביה.** כלומר תקע ביה אלפין שיפורי: **מאי קברי.** למה מוקעין תקיעה ושבריס: **שברי שבי רמי.** כלומר שמתא משבר בתיס גבוהיס: **בשלא היה בהן פנאי.** דלדוקא נקט שלא מטומאתס כרגל לפיכך מגלחין שלא היה להן פנאי לגלח דעדיין לא עלו מטומאתן: **או דלמא אע"פ שהיה להס פנאי.** ולא גילחו קודס המועד מותריס לגלח במועד: **אלא ישהו קרבנותיהן.** בתגלחתן עד לאחר הרגל דמזיר ומנזרע אין מביאין קרבנותיהן עד לאחר גילוח כדכתיב והו קרלי הלכך לא קאסיק להו בדלא עבדי מקמי רגל דזימנין דלא עביד רגל קמי רגל [י] ומיאסרי להו במועד ואלא שמאלין הקרבנות ואין קריבין ביום השמיני בזמן לפיכך אמרו מגלח במועד למועד לקרב זמן הקרבה ולא לאחר: **מיבעי ליה דאבוה ערב הרגל.** תנן מתניתין (לקמן דף יט.) הקובר מתו שמועה ימיס קודס הרגל בטלו ממנו גזרת ל' יום ומותר בגילוח הואיל וכבר התחיל יום אחד מן השלשים וזה הואיל ולא גילח ערב הרגל לא יגלח ברגל: **בשבת ערב הרגל.** והוי אלוס דלא מלי לגלח בשמיני ערב הרגל להכי מגלח ברגל: **מיבעי ליה דאבוה ערב שבת.** שהוא שביעי: **הלכה לאחת שתות.** לאפילו לא קבר אלא שבעה ימיס קודס הרגל בטלה ממנו גזרת שלשים: **ומודיס אלמיס לאחת שתות.** מע"ג דבעו שמועה: **בשחל שמיני להיות בשבת ערב הרגל.** דהוי אלוס: **שמועה לגלח בערב שבת.** שהוא שביעי: **הא דבריית.** דתני אבל מגלח במועד: **סבר לאחת שתות.** דיוס שביעי עולה לכאן ולכאן לשבעה ולשלשים וכיון דכבר התחילו שלשים מיבעי ליה לגלוחי קודס הרגל אלא בשבת הוי ואלוס דהוי להכי מגלח במועד: **ואפילו דידן.** דתני אלו מגלחין ברגל ואלא אבל: **סבר לרבנן דאמרי לא אמרינן מקלא היום ככולו.** אלא שבעה שלימין בעינן ואכתי לא אלא שבעה בתגילות דשבעה קודס הרגל ואלא הוי אלוס דאפי' לא הוי שבת אלא שבעה להכי מגלח במועד: **אינו דין שבת ערב הרגל.** כלומר בערב שבת שהוא ערב הרגל דהא אמרינן (לעיל דף יל.) אלמי מאלוס מסורין בגילוח וכאמיני מותרין מפני כבוד השבת: **דשלים משמרה ברגל.** כגון דהוי יום שמיני יום רלשון של רגל אלא מגלח דהוי י"ט ושלים משמרתו בשבת שהוא יום שלישי לרגל: **תנא דידן.** דאמר אין מגלח במועד: **סבר לרבנן דאמרי לא אמרינן מקלא היום ככולו.** אלא שבעה שלימין בעינן ואכתי לא אלא שבעה בתגילות דשבעה קודס הרגל ואלא הוי אלוס דאפי' לא הוי שבת אלא שבעה להכי מיבעי ליה לגלוחי קודס הרגל אלא בשבת הוי ואלוס דהוי להכי מגלח במועד: **ותנא דידן.** דתנן [ט] בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים כמאן דלא אמרי לא אמרינן מקצת היום ככולו ואכתי לא שלים אבילות דשבעה האי כהן היכי דמי אילימא דשלים משמרתו ערב הרגל איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל לא צריכא [י] דשלים משמרתו ברגל תנא דידן סבר כיון [כ] דתנן [ל] בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים כמאן דלא אמרי לא אמרינן מקצת היום ככולו ואכתי לא שלים משמרתו ברגל אע"ג דשייך בהנך משמרות משמרתיה מיהא שלימא ליה תנו רבנן [מ] כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלן והתניא אסורים אמר רב חסדא אמר רב שילא [נ] כי תניא הכא מותרין בשתכפוהו אבליו אי בשתכפוהו אבליו מאי איריא כל אלו שאמרו אפי' כולי עלמא נמי דתניא [ס] תכפוהו אבליו זה אחר זה הכביד שערו מיקל בתער [ע] ומכבס כסותו במים הא אתמר עלה אמר רב חסדא [פ] בתער ולא במספרים [צ] במים ולא בנתר ולא באהל אמר רב חסדא זאת אומרת [ק] אבל אסור בתכבוסת ת"ר [ר] כשם שאמרו אסור לגלח במועד כך אסור ליטול צפורנים במועד דברי ר' יהודה [ש] ורבי יוסי מתיר וכשם שאמרו אבל אסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול צפורנים בימי אבלו דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר אמר עולא הלכה כרבי יהודה באבל והלכה כרבי יוסי במועד שמואל אמר הלכה

פרקים. כשלשה רגלים כל המשמרות שוים אלמי כמלן דלא שליס משמרתו דמי ועדיין יש לו חלק בלימורי רגלים ולא שליס משמרתו בכל הרגל להכי לימו מגלח ברגל כדתנן מנשי משמר מסורין לגלח: **ופנא ברא.** לאמר מותרין לגלח: **אע"ג דשייך בהנך משמרות.** [שליס] עיקר משמרתו דידיה להכי מותר בגילוח: **הא אמר עלה.** הא דתני תכפוהו אבליו מיקל בתער ולא במספריס וקאמי בריישא דכל הני שמותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלו כשתכפוהו אבליו ומגלח במספריס: **ואם תומרם.** מדתני תכפוהו אבליו מכבס כסותו משמע דשאר אבל אסור בתכבוסת: הלכה

כל אלו שאמרו מותרים לגלח במועד בשלא היה להן פנאי, אבל היה להן פנאי לגלח ולא גילחו, אסורין. והנזיר והמצורע אע"פ שהיה להן פנאי לגלח ולא גילחו מותרין, שלא ישהו קרבנותיהם. **תנא** האבל והכהן מותרין לגלח במועד. אוקימנא, באבל שחל שביעי שלו להיות בשבת ערב הרגל. תנא ברא סבר לה כאבא שאול דאמר שבעה ימים קודם הרגל, ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן. וכיון דשבת הואי אנוס הוא לפיכך מגלח במועד. ותנא דידן סבר לה כרבנן כו'. כהן נמי, כגון דשלים ליה משמרתו ברגל כו'. ופשוטה היא. ת"ר תכפוהו אבליו זה אחר זה, פי' קודם שישלים ימי אבל זה מת לו מת אחר וכן עוד בתוך ימי אבל זה מת לו מת אחר, הכביד שערו, מיקל בתער, ומכבס כסותו במים. ואמר רב חסדא, נוטל שערו בתער, ולא במספריים. מכבס במים לבדם, ולא בנתר ולא בחול. זאת אומרת אבל אסור בתכבוסת. ת"ר כשם שאסור לגלח במועד, כך אסור ליטול צפרנים, ור' יוסי מתיר ליטול צפרנים במועד ובאבל. ואסיקנא כשמואל דאמר הלכתא כדברי המיקל באבל.

ב) לא נגזרה גזרה בשני אליהו כו'. **בראש השנה** שלח לו רבן גמליאל כל המעכב את הרבים מעשות מצוה כו'. **בפסחים** אילמלי תודוס אתה גזרנן עליך נידוי. **תנן** את מי נידו את אלעזר בן הנד שפיקפק בטהרת ידים. הדא אמרה המפקפק אפי' בדבר מדברי סופרים צריך נידוי. **בעדיות** דכמה השקוה. מהו דכמה, דכוותה. פי' גרים שכמותה השקוה. כלומר גינה שמעיה ואבטליון ונידוהו ומת בנדויו וסקלו [בית דין] את ארונו. הדא אמרה המבזה זקן אפילו לאחר מיתה צריך נידוי אמר ר' יוסי נמנו וגמרו לכשיחזור מקרבין אותו. **אמתא** חזות לחד ספר מחי ינוקא יותר מן צרכיה, אמרה יהא ההוא גברא מוחרם. שאלו לר' אחא ואמר צריך למיחש על גרמיה, הדא אמרה העושה דבר שלא כשורה צריך נידוי. ר' **יעקב** בר אבייי בשם רב ששת, נמנו באושא שלא לנדות זקן, כר' אבהו דאמר זקן שאירע בו דבר אין מורידין אותו מגדולתו, אלא אומרים לו הכבד ושב בביתך. וזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו, נוהגין בו [כ]קדושת הארון. ששימש

ג) כירושלמי משמע דגזרה כשם שנגזרה בימי אליהו וכו'. ד) כמשנה שלפנינו ליתא זה אלא כירושלמי משמע דגרים כן.

עז א מיי' פ"ז מהלכות נזירות הלכה יט סמג לאוין עה טוש"ע י"ד סי' שמג:
עח ב מיי' שם סה:
עט ג ד ה מיי' פ"י מהלכות אבל הל' ז טוש"ע י"ד סימן שצט סעיף ג [וטוש"ע ס"ח סי' תקמח סעיף ח]:
פ ו ז מיי' שם ופ"ז מהלכות יו"ט הלכה יח טוש"ע ס"ח סימן תקלא סעיף ז וטוש"ע י"ד סימן שצט סעיף ג:
פא ח מיי' פ"ז מהלכות יו"ט הלכה יט ופ"ל מהלכות בימת מקדש הלכה יג:
פב ט מיי' פ"ד מהל' כלי המקדש הלכה ד ה:
פג י כ מיי' פ"ו מהל' אבל הל' יג טוש"ע י"ד סימן שצ סעיף ג:
פד ל מיי' שם טוש"ע י"ד סימן שפט סעיף ג:
פה מ מיי' שם טוש"ע י"ד סי' שצ סעי' ג:
פו נ מיי' שם טוש"ע י"ד סימן שפט סעיף ג:
פז ס מיי' פ"ז מהלכות יו"ט הלכה כ טוש"ע ס"ח סי' תקלב סעיף ג:

רבינו חננאל

דבני מערבא מימנו אנגדא דצורבא מרבנן, ולא מימנו אשמותיה, אלא מיכסין אותו. מאי שמתא. רב אמר שם מיתה, כלומר מיתה בה. ושמואל אמר שם תהא, כלומר שם תיתי, כדכתיב ובאה אל בית הגנב וגו'. אמר אבוה דשמואל ומהניא כי שתיה בתנורא, כלומר אינה יוצאה משם לעולם. ופליגא דריש לקיש דאמר, כשם שנכנסת ברמ"ח איברים כדכתיב והיית חרם, חרם בגימטריא רמ"ח הוי, כך יוצאה ברמ"ח איברים שנאמר ברוגז רחם תזכור. רחם בגימטריא רמ"ח הוי. אמר רב יוסף שדי שמתא אגונבתא דכלבתא, והיא דידה עבדה. ההוא כלבא דהוה אכיל מסאני דרבנן ולא הוו ידעי, שמתא מאן דעבד הא מילתא. איתליה נורא בגנובתיה ואכלתיה. ההוא אלמא דהוה מצער ההוא צורבא מרבנן כו'. והאידנא נמי מאן דבעי הכי כרב יוסף רשאי. מאי שיפורא, אמר רבא שנפרעין ממנו. מאי תברי, תברי בתי. **תניא** אמר רבן שמעון בן גמליאל כל מקום שנתנו חכמים עיניהם בו, או מיתה או עוני. **ירושלמי** ר' יהושע בן לוי זמין ליה לחד בר נש ג' זימני ולא אשגח ביה, אמר אילולי דלא חרמית בר נש מן יומא הוינא מחרים ליה, שעל כ"ד דברים מנדין, על כבוד הרב, וזה אחד מהן, שנא' וכל אשר לא יבא לשלשת הימים, וכתיב ביה יבדל מקהל הגולה. אמר ר' יצחק אית סגי מינהון מבדרן במתני'. **בתענית** שלח לו שמעון בן שטח צריך אתה נידוי, שאילו [ה] נידוי, שהיה להן פנאי לגלח ולא גילחו, אסורין. והנזיר והמצורע אע"פ שהיה להן פנאי לגלח ולא גילחו מותרין, שלא ישהו קרבנותיהם. **תנא** האבל והכהן מותרין לגלח במועד. אוקימנא, באבל שחל שביעי שלו להיות בשבת ערב הרגל. תנא ברא סבר לה כאבא שאול דאמר שבעה ימים קודם הרגל, ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן. וכיון דשבת הואי אנוס הוא לפיכך מגלח במועד. ותנא דידן סבר לה כרבנן כו'. כהן נמי, כגון דשלים ליה משמרתו ברגל כו'. ופשוטה היא. ת"ר תכפוהו אבליו זה אחר זה, פי' קודם שישלים ימי אבל זה מת לו מת אחר וכן עוד בתוך ימי אבל זה מת לו מת אחר, הכביד שערו, מיקל בתער, ומכבס כסותו במים. ואמר רב חסדא, נוטל שערו בתער, ולא במספריים. מכבס במים לבדם, ולא בנתר ולא בחול. זאת אומרת אבל אסור בתכבוסת. ת"ר כשם שאסור לגלח במועד, כך אסור ליטול צפרנים, ור' יוסי מתיר ליטול צפרנים במועד ובאבל. ואסיקנא כשמואל דאמר הלכתא כדברי המיקל באבל. דאמר שמואל

ה) תוגיגה ה: נדרים ז: ע"ש סוטה מו:, ו) נקמן יט:, ז) [נעיל טו:] פסחים ד. ח) [נעיל יל. מוספתא פ"ב], ט) תענית יג., נעיל טו., י) [מוספתא פ"ב], כ) [שייך נעי"ק], ל) כ"ק, מ) [ע"ש דתמ' ריב"ן], נ) [מיר מו.], ס) גי' כ"ק מיס, ע) [ע"ש דתמ' ריב"ן],

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה שלא ישהו כו' שלא עביד קמי רגל ואי אסרינן להו במועד: (ו) תוס' ד"ה ותנא כו' אבל מימה דהיכי פשיטא ליה דלתנא דידן לא שריגן ממאי דלא תני במתני' כו' נמלוה לו אבלה ולא פשיטא ליה דאינו מגלח מדלא תני לה: (ז) ד"ה ומתוגל כו' ומקשה התס מהתי למה לי ה"נ קשיא תרתי למה לי ול"ל דאיצטריך הכא:

גליון הש"ס

תום' ד"ה ותנא דידן וכו' דאיכא למימר תנא ושייר. עיין שבת דף עה ע"ב תוספות ד"ה תפר ואמת וכתובות דף"ג תפר תוספות ד"ה ועל הכותים:

מוסף רש"י

כל מקום שנתנו חכמים עיניהם. לגלס שנידו, או מת לו נוסף בעניות (נדרים ז:). בשלשה פרקים בשנה. בשלשה רגלים (סוכה נה:). באימורי הרגלים. בעורות של עולות ובשוק של שלמי מגיגה הבאות ממחצית הרגל (שם). ובחילוק לחם הפנים. אס מיעבר שבת ברגל שבשבת מקלקין אותו ומקלרין לחס אחר תחתיו כלכתיב (ויקרא כל) ביום השבת יערכנו (סוכה שם). מיקל בתער. דשקיל פוזמא מנייהו, ומנתר, דלך שיעי (תענית יג.). **בנתר.** קרקע הוא או אבן שקורין קרי"ץ בלע"ז (שם).

רבינו חננאל (המשך)

הלוחות. ר' חייא בשם ר' יוחנן זקן שנידה לעצמו אפילו כהלכה אין נידויו נידוי. בימי ר' ירמיה אתת עקא על טבראי, שלח בעי מנרתא דכספא גבי ר' יעקב בר' אבון, שלח ליה עדיין לא (שלח) [שב] ר' ירמיה מרעתו, ובקש לנדותו. ואמר ליה ר' חייא בר יצחק עטושיא שמעתי שאין מנדין זקן אלא אם כן עשה כירבעם בן נבט וחביריו, שהעמידו עגלים. אמר ליה מי שאמר דכמה השקוה ונידוהו, כירבעם בן נבט עשה. ונדון אילין לאילין, וחששו אילין לאילין, וצרכין למשתריא אילין מן אילין. **פיסקא דנזיר [ו]המצורע מטמאתו לטהרתו.** אוקימנא כדתניא